

(בית) ספר לנבואה

הספר כהתגלות במשנת האדמו"ר מפיאסצנה
אוריה דביר

במאמר זה, תוך עיון בכתבי האדמו"ר מפיאסצנה הי"ד, אנסה לפתוח צוהר להתבוננות מחודשת בעבודת ה' המקובלת וה"חרושה" ביותר במאות השנים האחרונות – העיון בספר.

מזמן כתיבתה של התורה שבעל פה, אנו עדים לעליה מתמדת בחשיבותו של הספר בחיי העם היהודי בכלל, והיהודי החסיד, ה"עובד ה'" בפרט. הספרים הפכו לנחלת הכלל, והם רבים ונפוצים בכל העולם, בכל שפה ובכל לשון, בדפוס ובאינטרנט. אולי בגלל תפוצתם וזמינותם הרבה, ירד מעמדם של הספרים כמקור המידע העיקרי. בעידן בו הכל זמין בלחיצת עכבר ובחיפוש פשוט בגוגל, הספר מצטייר כפחות "אטרקטיבי" ויותר מיושן.

לעניות דעתי, האדמו"ר בישר לנו בשורה חשובה מאין כמותה, הספר אינו רק אוסף של רשומות, רעיונות וידיעות. הספר הוא פתח לעבודת ה' מסוג אחר, מהסוג הנבואי, שהחלה בנביאים, המשיכה בחכמי הקבלה ולבסוף עברה, עד לימינו, לחסידות ולחסידים.

לשם כך, עלינו להתחיל מההתחלה, מהקשר הקרוב והישיר ביותר שהיה לעם ישראל עם הקב"ה – הנבואה עצמה. ולשאלה איך אנו, בדור בו הנבואה כבר איננה, יכולים בכל זאת לטעום ממנה, דרך מה שעדיין יש בידינו.

הנבואה ועבודת הנבואה

בשני מקומות עיקריים האדמו"ר מדבר על הנבואה, בפרקו הראשון של הספר "מבוא שערים", ובדרשה על פרשת שמות משנת תרפ"ט, המופיעה בספר "דרך

המלך", דרך מקורות אלו ננסה להבין מהו ומיהו הנביא על פי האדמו"ר, ומדוע תפקידו, בתוך העם, היה כה חשוב.

אנו מוצאים כי הנביא בתנ"ך נקרא בשמות שונים, "איש אלקים", "נביא", "רואה", "חוזה". מה ההבדל בין השמות האלו, ומה הם מבטאים ביחס לנביא?

כמו כן הנביא אף שכמה פעמים נקרא איש אלקים [ברכה א' ובאיזה מקומות במלכים] ג"כ אינו מצייר בזה את עצם הנביא רק שד' דיבר בו כמו שמתרגם המתרגם בכמה מקומות על איש אלקים נביא דד', לכן קראו העם אותם לפי צרכיותיהם, וחלפו את שמותיהם לפי השימוש אשר שמשו להם הנביאים ביותר, כשהיו נביאים שעיקר פעולתם לישראל היתה תשובה והוראה קראו לו נביא מלשון ניב שפתים [כפרש"י שמות ז' א'] וכשפעולתם להגיד להם עתידות ושאר צרכיותיהם היתה יתירה, קראו להם רואה, וזה קראו לפנים רואה היינו שהעם קראו כן... כן גם הם אם בשם נביא, רואה או חוזה קראו אותו ידעו שהפעולות האלו אשר הנביא פועל להם אינו כל עצמותו ולא רק לצרכיהם לשמש אותם בלבד נמצא.¹

השמות הנזכרים בתנ"ך הם הכינויים שנתנו העם לנביא, על פי הצורך שהיה להם בו. אם לחזות עתידות - חוזה, בענייני תשובה והוראה – נביא מלשון ניב שפתיים וכו'. אך האדמו"ר מדגיש כאן עניין חשוב, השמות לא ייצגו את מהותו של הנביא, אלא את הצורה בה העם תפס אותו ואת הצורך בו באותו זמן, מהותו ועצמותו של הנביא הייתה גבוהה יותר, כפי שאומר הזהר:

בְּזִמְנָא קְדָמָא הָיָה נְבוֹאָה שְׂרִיָא עֲלֵיהּ דְּבְנֵי נֶשָׂא, וְהוּוּ יָדְעִין
וּמְסַתְּפֵי לְמַנְדַּע בִּיקְרָא עֲלָאָה. כִּיּוֹן דְּפִסְקָא נְבוֹאָה מְנִיְהוּ, הָוּוּ
מְשַׁתְּמֵי בְּבֵת קוּל. הַשְׁתָּא פִּסְקָא נְבוֹאָה וּפִסְקָא בֵּת קוּל, וְלֹא
מְשַׁתְּמֵי בְּנֵי נֶשָׂא אֱלָא בְּחֵלְמָא.

1 מבוא שערים א, עמ' ב. כל מראי המקומות והציטוטים הינם מן המהדורה הישנה של הספר, תל אביב, תשכ"ב.

תרגום: בְּזִמְנֵן קְדָמוֹן הִיְתָה נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמְתַבּוֹנְנִים לְדַעַת בְּכַבּוֹד הָעֵלְיוֹן. כִּי־יִנְן שְׁפִסְקָה מִהֶם נְבוּאָה, הָיוּ מְשַׁתְּמָשִׁים בְּבַת קוֹל. עֲכָשׁוּ פְּסָקָה נְבוּאָה וּפְסָקָה בַת קוֹל, וְלֹא מְשַׁתְּמָשִׁים בְּנֵי אָדָם אֲלָא בְּחֵלוֹם.²

אם כן, מהותו של הנביא היא לדעת ולהסתכל בדעת עליון, והנבואה הייתה הכלי שלו, שסייע לו לעשות כן.

אך כדי שהנביא יוכל להתנבא ולדעת ב'יקרא עלאה', היה עליו לעבוד ולהגיע לדרגה מסוימת:³

היינו שהעיקר היתה אצלם הדבקות התמידית בד' ועל ידי הדבקות שרתה עליהם רוח הקודש, וגם השראת רוח הקודש לא להגיד מעידות בלבד היה העיקר רק להורותם וכו' ולהדריכם [היינו את עצמם] דרך ד'...זאת הוא המעט אשר נוכל אנו בדעתנו הקצרה לשער בנביא, הזדככות הגוף עד שיהיה לנפש, ועל ידי זה זכה לדבקות בד' דבקות גמורה, כיון שבטלה חומת הברזל, ואין החומר מפריד בינו לבין הקודש, וכשנתדבק בכל עצמותו בקודש, אז עבודתו במרום, כמעשי הספירות והמלאכים בעבודתן היתה, וגדלותו עוד עולה, בזה, שעבודתו, קדושתו ודביקותו הזאת גם בגוף היו, כי לא כנפש שרק בשעה שחולצת את הגוף עפה ומתדבקת בד', ולא גם כנפש בעודה בגוף שהיא לבדה משגת מה שמשגת, רק גם הגוף נעשה נפש, ושניהם יחד, הגוף והנפש, עבודה השמימית עבדו [...] ובשביל זה לא בדעתו לבד היה מבין ובהרגשת נפשו לבד היה מרגיש את דעת ורצון ד', רק גם בחושי גופו, כיון שגם גופו לנפש נתקדש.⁴

2 זוהר, חלק א', ויחי, רל"א א.

3 מבוסס על תיקוני זהר ב, א: "ומתמן אֲתְקָרְיָאוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים צְדִיקִים חוֹזִים נְבִיאִים מְאֲרֵי תוֹרָה גְבוּרִים חֲסִידִים נְבוֹנִים חֲכָמִים רְאֵשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" - כמו שחכמים ונבונים הם דרגות בישראל, כך גם הנביא, ועל ידי עבודה אפשר להגיע אל דרגה זו.

4 מבוא שערים, א, עמ' ג.

העיקר אצל הנביאים הייתה הדבקות התמידית שלהם בה', דבקות שהתבטאה בכיטול 'חומת הברזל' שבין הגוף והנפש, ועל ידיה שרתה עליהם רוח הקודש שכיוונה והדריכה אותם בדרך הנכונה בעבודת ה'.

דרגה זו נשמעת רחוקה, ואולי אף בלתי אפשרית מבחינתנו, אך אומר לנו האדמו"ר שאומנם לדרגה זו לא נוכל נגיע, אבל לעבוד את ה', בדרך בה עבדו אותו הנביאים, בהחלט נוכל:

שעבודת הנבואה נמשכת גם עתה אף שפסקה הנבואה אבל עבודת הנבואה גם עתה נמשכת, עבודה להסיר את הגבול בין הקודש והחול, באיזה מצב שהוא, אם הרבה יותר במרום, קרוב אל הנביאים, גם אם למטה הרבה מהם, מכל מקום עבודתו תהא, שלא להציל את הנפש לבדה ואת הגוף להזניח, רק גם אותו לקדש ולעשותו נפש, ואור הקדושה אשר אוחז בו, גם מגופו לא יסתר, הוא עבודת הנביאים והיא בחינת דביקות, שדבוק הוא כולו ולא נפרד ונבדל [...] וגם עתה בזמן הזה, אף מי שלא יזכה שידבר ד' על ידיו בנבואה, בעבודת הנבואה כל אחד יעבוד ואורו יתברך וקדושתו יתיחדו בחדרי לב כולם אף בחורי גופם.⁵

כך מעודד אותנו האדמו"ר בדרכו הנפלאה. אולי הנבואה פסקה, אך עבודת הנבואה לא. עבודה של הסרת הגבול בין הקודש והחול, בלי פירודים, בלי הבדלות, לקדש את הנפש ויחד אתה את הגוף. אל לנו להזניח את גופנו, עלינו לדאוג שגם הוא ידבק באור הקדושה שאוחז באדם ובנפשו. עבודה שכזו, גם אנחנו בזמננו ובקטנותנו יכולים לעבוד.

בהגיעו לדרגה זו, לנביא היה תפקיד, הוא היווה מקום בעולם בו הגבול בין הרוחני לחומרי מתבטל, ודרכו מתפשט אור ה' בישראל בפרט ובעולם בכלל:

כן גם בהתאחדותו יתברך עם ישראל עם קרובו, רואים שעשה בכל פעם מקום אשר על ידה קדושתו ואורו משמי השמים גם לנו יושבי

ארץ ימשך ויתפשט, מין מקום דנשקי בו ארעא ורקיעא אהדדי היה, שהגבול אשר בין החומרי ורוחני בו חדל.

בהר סיני טרם היה לישראל תורה ועבודה עשה הוא יתברך בעצמו את מקום הקדוש הזה והרכין את השמים על ההר, ואחר שקבלו את התורה צוה לישראל שהם יעשו את מקום הקדוש, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, והושכנתי בתוך כל אחד ואחד גם כן על ידי המשכן היה, מקום הקדוש שנשקו בו ארעא ורקיעא אהדדי ובטל בו גבול החומריות [...] אבל כן הוא הדבר, במקדש בטל הגבול, אין הבדל בין גופני לרוחני, הקדושה מתגלה גם בצורות שאנו קוראים צורות גופניות, וגם החומריות נעשות רוחניות, וכשבמקום הזה נפלה החומה ואין הבדל בו בין חומרי ורוחני, ממקום הזה קדושתו יתברך יוצאת לכל איש הישראלי ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד מישראל.

ובערך הזה היה הנביא לכל ישראל, כיון שדרך עבודתו את ד' היה לזכך גופו ויהי לנפש ולהתדבק תמיד בד' ולא היה מפריד אצלו בין החומר והקודש, נעשה הוא המקום דנשקי בו ארעא ורקיעא, מין ארובה מן ארובות השמים היה הנביא שאור ד' על ידיו יתפשט לישראל, וימלא את לבכם אף את גופם אור.⁶

הקב"ה עשה עמנו חסד, ודאג שבכל תקופה יהיה מקום בו ינשקו שמים וארץ, הר סיני, המשכן, המקדש והנביא. דרך אותו המקום נמשכו והתפשטו אורו וקדושתו יתברך גם אלינו.

אך לא בזאת בלבד תם תפקידו של הנביא, וכך כותב האדמו"ר בכמה מקומות:

אבל גם את העולם אשר מלאו קדושה, בשביל ישראל היה, כי רק אנשים פרטיים יכולים להתבודד ולהתרחק מן העולם ולהיות קדושים ונביאים אף שהעולם כולו גשם, ורק למשה רבינו אמר ד'

6 שם, עמ' ג - ד.

ואתה פה עמוד עמדי מה שאין כן שיהיה כל העם הנמצאים בעוה"ז נביאים כמו ששאף משה [...] יכולים רק כאשר גם העולם אשר הם נמצאים בו וגם גופם, בהשפעת נבואה יתקדש, כי איך זה אפשר שיורידו הנביאים, ארובות השמים, חתיכות בריאה ויצירה ממש לעוה"ז, ולהאנשים אשר נמצאים בעוה"ז, אם לא יתעלה העולם גם גופי האנשים אשר בו.⁸

עיקר תפקידם של הנביאים היה לתקן את עם ישראל ואת העולם כולו, לקדשו ולהעלותו לדרגה שיוכלו לקבל את אותה קדושה ואור עליון שיורדים לעולם דרך המקום בו נושקים שמיים וארץ.

כאן נשאלת השאלה. מה נעשה בימינו, כבר אין לנו מקדש או נביאים, האם יש לנו תקנה? האם יש לנו ארובות הנושקות שמים וארץ, המתקנות אותנו על מנת שנוכל לקבל את האור האלוקי?

נבואת "הדרכת ישראל והתקדשותו"

אומנם כבר אין לנו מקדש או נביאים, אך מסביר לנו האדמו"ר שסוג מסוים של נבואה עדיין קיים:

לכן אף שהנבואה ובת קול נחסרו לנו בעונותינו הרבים, רק הנבואה של עתידות עוה"ז נחסרה, אבל הנבואה של ההדרכה והתגלות אורות וקדושה ממעל לא נפסקה ח"ו, וכמו שרואים שנתגלה תורה

7 על פי המקובל בספרי הקבלה, הנבואה נמשכת לעולם העשיה מעולמות הבריאה והאצילות. 8 שם, עמ' ה.

כרעיון הזה כותב האדמו"ר במקומות נוספים: "ובכלל לא השתפקו הנביאים, פיפיות ד' אשר בארץ לתקן את העם שלא יגנבו ושלא יגזלו ולא יעשו כל תועבה בלבד, רק לעשותם עם ד', עם נביאים שאפו." (שם, עמ' ד. – ד:)

"המ"ח נביאים וז' נביאות היו כעין ארובות השמים שעל ידם ועל ידי דברי קדשם ד' הופיע, ומאז ועד עולם את רוח קדשו לנו ולכל הדורות זורח שגם עתה יוכל האיש לקבל לפי ערכו את רוח ד' על ידי דיבורי קדשם, ושאר הנביאים הכשירו את דורם שיוכלו לקבל ולקלוט את רוח ד' שעל ידם ועל ידי המ"ח נביאים, ובהם אף בעולם יראו את ד' ואת קול קדשו." (שם, ה:)

שבע"פ, הזוה"ק האר"י הבעש"ט זי"ע. הטעם פשוט הוא, כי נבואה של עתידות היינו מה יעשה ד' בעוה"ז צריך הדבר להתלבש בגופניות העולם גם כן, ולפעמים צריך כ"כ השתלשלות של דבר ד' בעולם עד שישנה את הטבע, כמו המופתים שעשו הנביאים, וכיון שהעולם ירד יותר לשפלות ולנמיכות, נעשה הסתר עד שגם הנביא אי אפשר לו להוריד. וכמו שיצא בת קול "יש כאן מי שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך". הדור ירד. וכל זה הוא רק בהתגלות הקדושה שצריכה להתלבש בעוה"ז מה שאין כן נבואה של הדרכה והתקדשות ישראל, כיון שאף אחר שירדה לעוה"ז נשארה בקדושתה ואינה צריכה כ"כ להתלבש בגופניות עוה"ז, כי גם כשנשתלשלה לכאן נשארה מחשבות קדושות השגות אלקות רצון לד' ולעבודתו יתברך וכו' אז אין הסתר, וכל ההסתר מן עוה"ז נסתר. לכן הנבואה שאינה צריכה לירד לגופניות העולם לא פגע בה כל כך ההסתר.⁹

ישנם שני סוגים של נבואות:

"נבואה של חיזוי עתידות" - נבואה זו יורדת לעוה"ז ומתלבשת בגוף העולם, וכדי שהיא תוכל לעשות זאת, העולם צריך להיות בדרגה בו יוכל להכיל אותה. מכיוון שהעולם נמוך ושפל יותר, משום שהשכינה בגלות ומכיוון שאין בדורנו נביאים, אין נבואה זו יכולה לרדת ולהתלבש בגוף העולם, ונעשה הסתר, מבלי שהיא יכולה לרדת לעולם.

"הנבואה של הדרכה והתקדשות ישראל" - נבואה זו, היא עיקר תפקידם של הנביאים, כאשר היא יורדת לעולם היא נשארת בקדושה, היא כמעט ואינה צריכה להיאחז בגוף העולם, ולכן אין היא נפגעת מההסתר שפגע בנבואה הראשונה. ועדיין יכולה היא לרדת ולהדריך ולקדש את העולם ואת ישראל.

אם כן, אם אין לנו נביאים, על מי מוטלת ה"אחריות" למשוך את הנבואה אלינו?

9 דרך המלך, שמות תרפ"ט.

הצדיק

כפי שאמרנו בהתחלה, הקב"ה לא משאיר אותנו לבד, הוא שולח לנו בכל דור צדיקים שממלאים את תפקיד הנביאים, או כמו שמגדיר זאת רבי נחמן מברסלב: "כִּי כָּל צְדִיק נְשַׁבְּדוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשִׁיחַ"¹⁰:

נמצא שכל רעותא דלבא השגה ורעיון של קדושה שבא בלב ומוח הישראלי, מין נבואה והתגלות מן השמים הוא, אשר על ידי איש מן עוה"ז שנתקדש ומחבר שמים וארץ יכולים להתגלות, לכן הצדיק שהוא צריך להיות הצנור שעל ידיו קדושה העליונה תתגלה צריך לגלות שיעור קומה של קדושה מעצמו [...] כי צריך הוא להיות איש של מעלה ושל מטה יחד, איש שמן הקדושה עלאה לא יהיה נפרד רק תכנס בו וגם אנשים מעוה"ז יקבלו ממנו את אור העליון.¹¹

הצדיק צריך להיות "איש שמן הקדושה העלאה לא יהיה נפרד" בדיוק כמו הנביא, הוא יחבר את השמים והארץ וישיג מין נבואה, נבואה של הדרכה והתקדשות, ויתקן את עם ישראל ואת העולם. ובזכותו גם אנחנו הקטנים נקבל את אותה קדושה ואור עליון.

אם כן, כיצד הצדיק מושך אלינו, מטה, ומתווך בינינו לבין הקדושה והאור העליון שהוא מושך לעולם?

ואת שיעור קומה רוחנית שלו שצריך לגלות, מגלה אברים אברים, עוד רעיון של קדושה, עוד דרך לעבודה, עוד דבר תורה ועוד רצון. וכל אחד מהם אבר הוא ובין כולם נתגלה שיעור הקומה שלו של קדושה בצורה זו. ועל ידו ד' מגלה את נבואתו של קדושה שלעילא מן התלבושות גופנית ממש, לישראל.¹²

הצדיק צריך להוליד מעצמו קדושה חדשה, קדושה שתהיה על פי שיעור הקומה הרוחני שלו, ולאחר שישגי קומה רוחנית הוא יוכל להוליד מעצמו קדושה

10 ליקוטי מוהר"ן קמא, תורה ב, אות ו.

11 שם.

12 שם.

חדשה ואותה הוא יגלה בחלקים, כל פעם קצת, ועל ידו הקב"ה מגלה נבואה של קדושה לישראל.

לכן מוכרח האיש הזה לדבר ולרשום על כל פנים את תחתית רעיונותיו לבני אדם, כיון שלא לעצמו הדבר נוגע ולא די לו קבלתו את הקדושה לו לבדו רק גם לשאר ישראל שהם יקבלו ממנו, וצריך השיעור קומה שלו שנתגלה על ידי אברים ומחשבות ורצונות אלו להתגלה גם לזולתו וגם הם יאחזו בו, ויקבלו אורות קדושים ממעלה חוץ ממה ששומעים ממנו, רק ישר מן עולם העליון אל לבם ונפשם.¹³

מרגע שהצדיק מתחיל לחשוף את שיעור קומתו, עליו לדאוג לאפשר לכמה שיותר ממנו להיחשף. על ידי דיבור ועל ידי רישום של "תחתית רעיונותיו"- המסר שהצדיק מרגיש שהוא רוצה להעניק לעולם אחריו, יוכלו חסידיו ושאר ישראל בדורות מאוחרים יותר "לאחוז" באבריו הרוחניים ובמחשבותיו ורצונותיו של אותו הצדיק. על ידי שיאחזו בהם, יקבלו אורות קדושים מלמעלה, בזכות הצדיק המהווה צינור לקדושה ולאור העליון.

בחלק הבא, ארצה להתמקד בדרך השניה שעליה מדבר האדמו"ר, הכתיבה, וזאת על ידי התבוננות בשורות מתוך הפסקה הפותחת את יומנו האישי של האדמו"ר, "צו וזירוז".

בפסקה א', הפותחת את הקונטרס, האדמו"ר מתאר את תחושת חוסר האונים מולה עומד האדם, כאשר הוא מבין שכל חייו הוא רק עסוק בחינוך עצמו, תיקון חטאיו וחסרונותיו, וכאשר הוא הגיע לתיקון השלם, "ואיננו, כי לקח אותו אלוקים",¹⁴ ואינו זוכה לחיות שלמים, זכים ומלאים. זהו הפתרון שהאדמו"ר מציע:

13 שם.

14 בראשית, ה', כד.

אמור מעתה טוב לו לאדם לרשום את כל מחשבותיו. לא לעשות שם בחבר חבור, רק לחרות את עצמו עלי נייר ולקיים את כל גלגולי הנפש נפילותיה עם עליותיה. וכל עצמותה, צורתה, השגתה וקנינה שקנתה לה במשך חייה, תעמודנה חיה, להיות חיי נצח בקרב אוכליה וכולעיה, תתפשט דור ותתלבש דור.¹⁵

האדמו"ר מציע לנו במילותיו הפלאיות, "לחרות את עצמנו עלי נייר" ובכך להנציח, על ידי הכתיבה, את נפשנו שלא הספיקה לחיות חיים זכים ושלמים בעולם הזה.

הספר

עסקנו במעמד המיוחד שנותן האדמו"ר לכתיבה, עד כדי לומר שהיא מנציחה את האדם לדורי דורות, ומקיימת את נפשו, גם אחריו. אך לא כל כתיבה מספיקה כדי לאפשר לחסידים ולשאר ישראל למשוך את אותה נבואה של קדושה ואור עליון על ידי הצדיק. ולא די בכך שהצדיק יכתוב רשומות, רעיונות בחלקים בלבד, עליו לכתוב בצורה שלמה, עליו לכתוב ספר:

והספר שבו כולל מאמריו רעיונותיו חדושי לא רק צבור רעיונות דרכים חידושים הם, רק עצם השיעור קומה הקדושה שהוא בדמות הזה, בהספר נתגלה.¹⁶

כאשר הצדיק כותב ספר, במקום שנשמע דברי תורה ורעיונות של קדושה פה ושם, ניתנת לנו אפשרות לקבל תמונה כוללת של הקומה הרוחנית והקדושה של הצדיק, מחבר הספר.

אך גם בכך שנקרא את ספרו, לא נשיג את מעלת הצדיק וקומתו הרוחנית, עלינו לחזור ולשנות בספר:

¹⁵ צו וזירוז, אות א'.

¹⁶ שם.

לכן כשמביטים בספר צריכים לקחת ספר אחד או שנים כפי הפנאי שיש לו לאיש ולעיין בו הרבה, וכששומע מאיש צריך להוסיף ולשמוע, כי ע"י צירוף האברים נתגלה עצם הבעל שיעור קומה שעל ידו ד' מגלה נבואתו, ולא מה ששמע בלבד יודע רק גם מעצמו יגלה מחשבות דרכים והשגות כנ"ל.¹⁷

צריך לחזור על הספר ולעיין בו רבות, כדי להשיג את שיעור הקומה של הצדיק "בעל המחבר", אז, כשנלמד את הספר בצורה כזו, לא רק שנצליח בע"ה להשיג את שיעור קומתו של "בעל המחבר", נוכל גם לגלות מחשבות והשגות חדשות מעצמנו, כי גם בנו יתפתח שיעור קומה שלא היה בנו עד כה.

סיכום

נביא את דבריו של האדמו"ר שיסכמו לנו בצורה המיטבית:

נמצא שהתגלות נבואית היא ההסתכלות בספר, הספר מגלה לא דברים בודדים רק גם את העצם בעל שיעור הקומה ועל ידו נתגלה לו נביאות [...] הנבואה של הספר שנתגלה ע"י שיעור הקומה של בעל המחבר, באיזה אופן גילה המחבר את אישיותו בזה, ע"י אבריו, ע"י עניני העבודה שלו מחשבות והשגות שחידש ובין כולם עצם שיעור הקומה שלו נתגלה וע"י נבואתו.¹⁸

אומנם הנבואה המתגלה לנו דרך הספר אינה כמו נבואת הנביאים, הם יכלו לחזות עתידות, לראות מראות אלוקים ולמשכם אל עולם העשייה, אל עם ישראל, גם בלי שעם ישראל היה צריך לעבוד ולחשוב. אבל אולי יש כאן קריאה אל כל אחד ואחד מאיתנו, כשאנחנו פותחים ספר, אנו יכולים לקרוא בו והוא לא יגע בנו ולא ישפיע עלינו מאומה. אם נבחר לעמול עליו קשה, לעיין בו עיון רב, כדי להשיג את קומת הצדיק "בעל המחבר" ובכך להתקשר אליו, אולי גם

17 שם.

18 שם.

נצליח בכך, ונזכה לנבואה בבחינת "הדרכה והתקדשות ישראל", נבואה שתדריך ותוביל אותנו כל חיינו.

אך אם נסיים בכך, יישאר "העיקר חסר מן הספר", משום הספר הוא אמצעי בלבד, ואין החסיד והחסידות יכולים להסתפק בו כדי להיקשר בצדיק ולקבל ממנו שפע. שכן אם כך היה הדבר, החידוש בחסידות לא היה גדול משאר זרמי המחשבה ועבודת ה' בישראל, כפי שמחדד ומדגיש לנו האדמו"ר:

לא יכלה החסידות למסור את דרכיה בפה ולמוד בלבד כמו שמוסרים דברי שכל ודינים, רק במציאת התלמידים בפועל אצל רבם [...] מציאת התלמיד עם הרבי בעצמו הוא עיקר גדול, עצם הרבי ועצם התלמיד עם העבודה והתקונים שהם עצמיים להרבי ותלמידיו אי אפשר לכלל בדבורים כדברי שכל, רק מוכרחים לבוא אליהם בפועל [...]

לכן אם ירצה מי להיות חסיד על ידי שילמד בספרים, ויבין בדעתו לבד את החסידות [...] אם לא יסע אל הרבי [...] גם הוא אינו חסיד. כי החסידות שבכלל עיקרה לא בספר נחרת, רק בעצמיות החסידים [...] שעקר מקומה וספרה של החסידות הם עצמות החסידים, לא נכתב בסדר איך יתנהג האיש הרוצה להעשות חסיד, כי כל אברך אשר בא אז לבין החסידים בפעלותיהם לעצמם ובפעלותיהם [...] זה לזה תחת השפעת רבם נעשה חסיד.¹⁹

האדמו"ר אומר לנו דברים חריפים, אל לנו לחשוב שנוכל להיהפך לחסידים על ידי לימוד בספרים בלבד, ואפילו בספרי חסידות. העניין העיקרי בעולם החסידות הוא המפגש הישיר וההתוועדות המשותפת של הרב עם חסידיו.

אחתום בנימה אישית. כשקראתי את הדרשה על פרשת שמות (תרפ"ט), מיד חשבתי על מה שכתבי האדמו"ר חוללו אצלי, והתחושה הייתה מדויקת. האדמו"ר הי"ד היה צדיק, אולי אפילו נביא, עובד ה' ואוהב ישראל ומוסר נפשו עליהם בכל מאודו. כל מילה שכתובה בספריו, מכוונת אל הלב של הקורא ומדברת אליו לפי רמתו ודרגתו.

19 מבוא השערים, עמ' רמב, רסח, רעח.

כאשר לומדים בעיון ומקיפים את ספריו של האדמו"ר, מבינים שמדובר בתופעה ייחודית, שקשה עד בלתי אפשרי להשיג את רום מעלתה, אך אם נתבונן בספריו, אשר אין ספק שהאדמו"ר התכוון שנקרא אותם כפי שתיאר, נוכל להבחין ב"התגלות נבואית" הניבטת מתוך ספריו, אשר תוכל להכווין אותנו בעבודת ה' שלנו, ולקשור אותנו בקשר של אמת, עם הצדיק.